

Leihatila ⓘ PAULO AGIRREBALTZATEGI (Idazlea eta itzultzailea)

Manex Erdozaintzi-Etxarten heriotzaren 20. urteurrena. Aurki izango dira 20 urte Ibarrolako idazlea hil zenetik. Hark egindako lanarekin batera, Manex Gogoan taldeak haren omenez egindako lanak eta hari buruz idatzi diren hainbat lan ere ekarri ditu gogora artikulua egileak.

Manex Erdozaintzi, 20 urte geroago, gogoan

Laster izango dira 20 urte: 1984ko apirilaren 29an hil zen Manex Erdozaintzi Ibarrolako idazle eta poeta, eta kultur eragilea, Okzitaniako Tolosan. 50 urte zituen, eta bihotzekoak jota hil zen, utzi berri gaituen Andolin Eguzkitza bezalaxe. Bihotz handikoak biak, bihotzetik hil behar. Agur eta ohore Manexi eta Andolini!

Arrasto ixil zabalatu utzi zuen Manexek, bizitzan barna, jardun zen eremu guztietan: euskal literaturan, irakaskuntzan, gizarte-lanetan, kristauen eta frantziskotarren komunitatean... Haren arrastoak aitzina jarraiki du, eta haren eragina zabaldu egin da, hilondoko hogeitortean.

Erdozaintziren heriotzako hamargarren urteurrenaren kariatz eratu zuten Donapaleu inguruko lagunek *Manex gogoan* ekimena, eta hainbat kultur omenaldi-ekintza antolatu zituzten, Donapaleuko frantziskotarren eliza eta etxean buruturiko kultur gaualdi gogoangarria, besteak beste, non Manexen poemak errezitatu eta abestu baitzituzten Euskal Herriko kantari eta artistek. Ondorioz bi kasetetan argitaratu zituzten denak, Manex Erdozaintzi-Etxart gogoan izenarekin. Omenaldi-ospakizun haietako fruitua izan zen *Manex gogoan*. Donapaleuko hitzaldi eta lekukotasunak liburua ere, Euskal Herri osoko hainbat lagunek eskainitako oroitzapen-testuak jasoeke zituena, eta *Maiatz* aldizkariak argitaratua.

Manexen poema anitz kantatu izan di-

tuzte euskal kantariak. Hoiekin eta ares-tian gogoraturiko Donapaleuko 1994ko kantaldiarekin batera, bereziki aipatzen da 1999ko otsailaren 26an, Donapaleun bertan, Bordaxuri taldeko Txomin Hegi, Pantxoa Kousteau eta Martie Hélène Estekahandik emandako *Lur Ezpalak* izeneko ikuskizuna, non Manex Erdozaintziren hogeitortean testu deklamatu eta kantatu baitzituzten.

Manex gogoan taldeak bizirik eta lanean jarraitu du, eta horren eraginez sortu berria dute gune kultural berezia Donapaleuko frantziskotarren etxean, baliabide informatikoez baliaturik. Bi helburu ditu horrek: helduei euskara irakastea, batetik, eta etxe hartatik igaro ohi diren Donejakueko erromes ugariei hainbat jakingarri eskaintzea, bestetik: Euskal Herriari buruz, Donejakue bideari buruz, Donapaleuko etxeari eta frantziskotarrei buruz.

Erdozaintzi hizlari eta idazle izan zen funtsean. Ez pulpituetak sermoilari arranditsua, talde txikietak hizlari hurbilekoa eta solas-eragilea baino; horrelako hitzaldiak eta talde-animazioak egunerokoak izan zituen. Idazle-sena zeraman gainera barruan, eta bere bes-telako lanek uzten zioten tarteetan idatzi egiten zuen, bereziki poesia. Aldizkarietan emandako idazlan ugari gain, bi liburuk argitaratu zituen, bizi zelarik: *Hinki-Hanka* poema-sorta (Elkar, 1978) eta *Gauaren atzealdean* nobela (Elkar, 1982). Baina beste poema eta idazlan asko utzi zuen argitaratu gabe eta argita-

Manex Erdozaintzi-Etxart. BIDEGILEAK

ratzeko. Heriotzako hamargarren urteurrenaren kariatz edo, argitaratu zituzten beste bi poema-liburu: *Herri honen erraietan* (Maiatz, 1994) eta *Bizitza pilpirak* (Maiatz, 1995). Gainera *Hinki-Hanka*-k bigarren argitalpena izan zuten 1995ean.

Manex Erdozaintzik utzitako liburutegia eta artxiboa ondo zaindurik daude Donapaleuko Frantziskotarren etxean, horretarako Joan Joxe Iturrioz-ek ipinitako arta eta lanari esker. Azken hilabeteotan horko titulu eta material guztien datu-base digitalizatua lantzen ari dira,

Manexen zaleen eta ikertzaileen zerbitzurako.

Hain zuzen ere, liburutegi eta artxibo horretaz baliatu ahal izan dira azken urteotan Manexen bizitza, pentsamendua eta literatur-obra gogoz eta zehaztasun handiz ikertu duten Xabier Lasa eta Agurtzane Ortiz. Xabierrek argitaratu du bere liburua: *Manex Erdozaintzi-Etxart. Bizitza eta pentsamendua* (Aranzazu E.F., 2000); Agurtzane, berriz, laster aurkeztuko du bere doktoretza-tesia: *Manex Erdozaintzi-Etxarten Biografia, poetika eta obra*. Batak nahiz besteak lan eskerga egin dute haren argitaratu gabeko idatziak eta haren artxiboa ordenatzen, sailkatzen eta mihatzen, hura hurbildik ezagutu zuten hainbat lagun-en informazioa jasotzearekin batera. Bi autoreek landutako artxiboaren beraren ezagutza zehatzagoa izateko modua izango dugu nonbait laster.

Bada Manexen beste biografia mardul bat, duela urte batzuk haren argitaratutako eta argitaragabeko idatziak eta gutunen gain landua. *Sinesten dut. Manexen Erdozaintzi-Etxarten bizia* obra Mikel Ibarra izenez dago sinatuta, eta hurbileko gogoeta pertsonal gisa eraturta. Tituluaren lehen hitzek, «Sinesten dut», Manexen poema ezagunetako bat gogoratzen digute, jakina. Mereziko luke biografia horrek ere argia ikustea, frantziskotar idazle eta poetaren heriotzako hogeigarren urteurrenaren kariatz agian.

Bitartean, Manexek «gogoan» dirau.